

Анатолій Бернюков, к. ю. н.

Хмельницький інститут соціальних технологій Відкритого міжнародного університету розвитку людини «Україна»

ПРАВО ЯК ОДИН ІЗ ОСНОВОПОЛОЖНИХ ЗАКОНІВ БУТТЯ (ФІЛОСОФСЬКО-ТЕОРЕТИЧНИЙ АНАЛІЗ)

Anatolii Berniukov, PhD in Law

Khmelnytskyi Institute of Social Technology Open International University of Human Development «Ukraine»

LAW AS ONE OF FUNDAMENTAL RULES OF BEING (PHILOSOPHICAL AND THEORETICAL ANALYSIS)

In this article ontologic essence of law that is considered as one of rules of functioning of our being is exposed to the analysis. Thus, the author lights general methodological installations of such understanding. Therefore, there is formation of idea about law as information substance on which rules the world exists, in which a person lives, regarding regulation of public relations. Such scientific view also allows to open the main mechanism for correlation between law and legislation, where the first optically prevails over another. Trying to develop this situation, the author attempts to answer a key question of all jurisprudence, namely about origin of law as such. Philosophical and legal research of this sort as topical and important issue of our science is methodologically reasonable and deserves broad theoretical attention.

Key words: Law, being of law, legal philosophy, ontology, ontology of law, the rule of being.

Питання про право вже так давно винесено на широкий загал жвавого обговорення, що над ним людина б'ється поспіль вже на протязі не одного, а декількох останніх тисячоліть. Однак, воно нікуди не зникає. Й надалі *jus* зберігає в своїх глибинах велику загадку та містить в собі, приховуючи, ще багато незвіданих місць. А тому розпізнати в чому його секрет, який так надійно приховується самим буттям, розкрити цю тайну за сімома печатями, – завдання, що нас усіх безперервно турбує. І це не нав'язлива аномальна ідея фікс, що межує з безумством. А проста практична необхідність, звичайна життєва потреба для нормального існування нашого суспільства. Відтак, час іде, спливаючи незмінним потоком, але питання залишається не розв'язаним й досі. Й усі ми вже збилися в його пошуках. Тому, незважаючи ні на що, важливість теми від цього ніяк не зменшується, а навпаки, цікавість до неї лише підвищується, щоразу підігриваючись нашою допитливістю та чимдалі більш критичною прикладною необхідністю. З неблаганним та безупинним рухом стрілки годинника нашого буття, поставлений нами багато століть тому великий знак питання після слова «право» до цих пір не скасований. Людство у цій героїчній, розтягнутій у часі гносеологічній епопеї просувається повільно, виходить на істину поступово, тут прослідковується лише волатильне проявлення правди. Цілком же зняти завісу таємничості з права, розвіяти туман невідомості над ним, скласти повну об'єктивну картину про це явище, – ніяк не вдається.

Наразі, нами лише безумовно встановлено, що в онтоплані право незмінно «єдино-одне» в будь-якій просторо-темпоральній точці існуючого всесвіту, у гносеологічному ж відношенні – кількість форм його проявлення, зокрема, через позитивні закони дорівнює безлічі потенційних суб'єктів як обдарованих Творцем раціональним мисленням. Тому, з одного боку, як правильно зазначає Волкова, «ця ідеальна система однакова для всіх суспільств і всіх періодів історії»¹. Однак, з іншої сторони, як вірно зазначає вже Андріїв, в кожному суспільстві «взагалі, існують різні поняття права, тобто відмінні між собою уявлення про саме право»². До того ж, мова в даному випадку йде не тільки про людину, адже неймовірно-неосяжна різноманітність всесвіту дозволяє

¹ Волкова, О.М. (2009). Співвідношення категорій природного та позитивного права: сучасні погляди та концепції. *Часопис Київського університету права*, 4, 61.

² Андріїв, В.М. (2009). Теоретико-правові підходи щодо розуміння сутності права. *Форум права*, 1, 11.

говорити й про наявність інших розумних інтерпретаторів. Внаслідок цього, Зміст права ідентичний будь-де, що на нашій планеті, Марсі чи навколоземній орбіті, у іншій галактиці. Причому, його дія є повною мірою однаковою для людини чи представника іншої космічної цивілізації. Під вплив *jus naturale* підпадають усі, хто володіючи достатнім рівнем інтелекту, може бути суб'єктом самоусвідомленого життя через власний розум. Тож, право існує тільки в одному екземплярі, а от його варіацій, в силу неминучого різночитання, – в соціумі набагато більше, навіть в межах однієї історичної епохи. І нові уявлення щодо змісту права постійно приходять нам у вигляді законів. Відтак, останні – мінливе та динамічне, це постійна змінність. Як і будь-яке «гносео», НПА постає у часі щоразу іншим, навіть з приводу одного і того самого предмета.

Таким чином, Право як основоположний закон буття, створений не нами і до нас. Юс не зроблене руками людини. Остання не є його автором, вона здатна лише утворювати свої власні гносеологічні форми про нього. Відтак, право не є унікальним витвором однією людини, ні групи людей, того чи іншого суспільства. Державний же законодавець, формуючи свої норми НПА, може лише хибно вважати, що він таким чином робить юс. Насправді ж, ніхто крім самого автора буття не може присвоїти собі право створювати *jus*. Людина ж сама є дитиною світу. Відповідно, жодна з держав не є початковим джерелом права, оскільки вона, точно також, як і всяка влада, лише повинні бути ним обумовлені. При цьому, *jus naturale* – це не простий набір чи збірник технічного характеру юснатуральних норм, в ньому реалізована думка самого творця нашого буття. Право – пряма вказівка нам як треба діяти, дозволяючи розставити усі акценти в юридичній ситуації.

Отже, в будь-якому випадку необхідно, щоб єдиною основою юрдопозитивності виступало саме лише право. Будучи механізмом задоволення потреб усіх учасників соціальних відносин, та призначене, у зв'язку з цим, підтримувати тонкий делікатний баланс в конфлікті інтересів, залагоджуючи усі суперечності, що з неминучістю постійно виникають в суспільстві, *jus naturale* – єдиний зрілий, закінчений і досконалий, вічний, незмінний та непорушний плід роботи Духу. І виріши на цьому вже розумно обробленому ґрунті, воно може безпечно зустріти напружену переоцінку цінностей, підйом хвилі скепсису і цькування, з тим, що в кінцевому підсумку, не дивлячись на будь-які свої поневіряння, людство до нього так чи інакше завжди повертається, як до єдиного можливого засобу регулювання суспільного життя, що освітлює шлях у напрямку до соціального прогресу. Тобто, право завжди переживає усіх своїх критиків. Шепіт тисячоліть і навіть більйонів років йому ні по чому.

Тож, саме *jus naturale* – є еталоном сфери належного для співіснування суб'єктів. Позитивне право ж – тільки спроба через наше розуміння відтворити для себе даний ідеальний зміст у суцюзі. Попри те, однак, будь-які копійовані предмети природи – це лише на перший погляд вдалий проект, а на практиці – завжди недосконалість. Так, до прикладу, існують штучні алмази, кров, садові полуниця та малина, геномодифікована кукурудза, курячі яйця з птахофабрик тощо. Лише за формою вони можуть виглядають краще, аніж природне, але не за своє сутність. Буття ж таким чином перехитрити не можливо. Так можна обманути лише себе самого. Відтак, Право (як онтологічний об'єкт) – це досконала первинність, закон (будучи його гносеологічним втіленням) – похідність з усіма вадами, притаманними процесу відтворення-у-пізнанні.

І тут важливо зазначити, що функція права, як і будь-якого буттєвого закону – це регламентація відносин. Як сфера конечних значень для нас усіх, *jus naturale* має однаковий статус з іншими основоположними ідеями «онто», діє поруч з ними у сукупності, але не підпорядковано їм. Водночас і не виводиться з них. Однак, на відміну від «фізичних» норм, воно покликано врегульовувати зв'язки саме в умовах соціуму. В системі колективної організації право (як вкорінене в систему Загального управління буття) своїм беззаперечним словом від імені світового створювача та адміністратора встановлює/узаконює в інтересах цілокупності існуючого життя, максимально придатний порядок у координатах відношень «особа-суспільство». Володіючи деонтичною силою, воно є засобом, що позбавляє від свавілля. Тож, зміст *jus naturale* полягає у раціональному самообмеженні на користь спільного блага. Тобто право вимагає від індивідуума поділитися частиною власної свободи та віддати її задля потреб усіх.

При цьому, як вірно зауважує Байльдинов, «кожна людина володіє всіма необхідними правами в загальновизнаному і рівному для всіх обсязі, проте при цьому приватні права окремих людей і (або) соціальних груп можуть обмежуватися, але тільки в тих випадках, коли вони

суперечать загальним правам всіх інших членів суспільства»¹. І тут, в якості доводу на підтвердження своїх слів, Байльдинов наводить класичний випадок: «приміром, держава в особі його військової організації не тільки має право, але й зобов'язана збивати цивільні літаки, захоплені терористами, якщо виникає загроза використання цих літаків для нанесення більш великого збитку суспільству, що супроводжується масовою загибеллю людей, навіть незважаючи на те, що на борту можуть перебувати ні в чому не винні заручники». В зв'язку з цим, даний дослідник робить висновок про те, що «права окремої людини завжди відносні по відношенню до загальних прав кожної людини. Навіть у тексті Загальної декларації прав людини 1948 року, якщо уважніше придивитися до застереження про не-протиріччя прав одних правам та інтересам інших членів суспільства (стаття 29), можна побачити прямий натяк на те, що права окремої людини відносні по відношенню до загальних прав всіх і кожного (тобто до прав суспільства)»

Тож, як звертає увагу Байльдинов, «треба відзначити, що навіть самі ліберальні демократії у своїй практиці стикаються з необхідністю підпорядковувати права та інтереси окремих особистостей правам та інтересам суспільства»². Попри те, обмеженість у волі, взаємопоступки – лише вимушена необхідність, плата за життя у суспільстві, поряд з Іншим. І тут, як зауважує Бахін, обмеження для людини неминучі, але такі «відступи можуть реалізовуватися тільки в тій мірі, в якій це диктується гостротою становища»³. З іншого боку, як зазначає Байльдинов «і права всього суспільства можуть обмежуватися, але тільки в тих випадках, коли виникає реальна загроза безпеки для всіх і кожного члена суспільства»⁴.

Тож, як вірно зауважує Агешин, «право та законність ніколи не переслідували мету підпорядкувати особистість державі або, навпаки, звільнити її від державного впливу. Їх організуюча, творча роль зводиться головним чином до того, щоб, з одного боку, забезпечувати всебічний розквіт кожної окремої особистості і, з іншого, – поступальний розвиток суспільства в цілому»⁵. (При цьому, зрозуміло, що справедливість, тобто *jus* стоїть вище законності). Відтак, роль права у бутті не подавити суб'єкта, а дати йому можливість розвиватися як творчій особистості. Адже індивідуальність та автономність людського духу передбачають самостійність волі як природне та необхідне вираження його єства. З іншого боку, кожен із суб'єктів рівний поміж собою. І тут, як вірно вказує Варламова, це, в обов'язковому порядку відбито і в праві. Тому одним із центральних принципів останнього, на її думку, постає саме формальна рівність: «Формальна рівність є необхідним способом соціального буття свободи ... Не будучи введена в єдину загальну норму (рівну міру, яка визначається взаємним і рівним обмеженням волі всіх учасників соціального спілкування), свобода перетворюється у сваволю, коли єдина гарантія її вбачається в силі, яка, однак, насправді нічого не може гарантувати, адже завжди є загроза придушення її ще більшою силою.

Формальне рівність – базовий і універсальний принцип правового регулювання. Він комплексно і всебічно визначає правопорядок: втілює в собі вимоги як до змісту позитивного права, так і до форм і способів його встановлення та захисту. Крім того, принцип формальної рівності операціональний, тобто стосовно до тієї чи іншої ситуації (відношенню) він може бути конкретизований і «розгорнутий» в несуперечливу систему формально визначених правил поведінки – правових норм (позитивного права).

Одночасно формальна рівність є і формулою, що виражає справедливість права і встановлюваного ним порядку. Причому таке трактування справедливості позбавлене елементів довільності, бо передбачає упорядкування соціальних відносин на основі визнання за кожним рівної

¹ Байльдинов, Е.Т. (2013). Концепция всеобщего (универсального) права и международного государства и концепция относительности прав человека как видение основ более устойчивого глобального правопорядка. *Современное право*, 10, 21.

² Байльдинов, Е.Т. (2013). Концепция всеобщего (универсального) права и международного государства и концепция относительности прав человека как видение основ более устойчивого глобального правопорядка. *Современное право*, 10, 20.

³ Бахин, С.В. (1991). О классификации прав человека, провозглашённых в международных соглашениях. *Правоведение*, 2, 45.

⁴ Байльдинов, Е.Т. (2013). Концепция всеобщего (универсального) права и международного государства и концепция относительности прав человека как видение основ более устойчивого глобального правопорядка. *Современное право*, 10, 21.

⁵ Агешин, Ю. (1976). Социалистическая законность и права человека. *Советская юстиция*, 11, 5.

(формально рівної) можливості реалізації свободи як своєї сутнісної властивості, яка визначає природу людини і рівною мірою властива всім людям»¹.

Тож, здійснення цих начал – рівності та свободи, є безумовним фундаментом природного права. Право, допомагаючи всім, робить це і для кожного в тому числі. При цьому, воно спрямовано не на колективізм, а в кінцевому рахунку орієнтується на екзистенцію. На цей момент дії права звертає увагу і дослідник Баймаханов: «Як відомо, однією з головних ознак правової держави є те, що в центрі її уваги стоїть завдання створення необхідних умов для формування та вільного розвитку особистості, розкриття її здібностей та обдарувань, прикладення її творчих сил»².

Відтак, *jus naturale*, як феномен, що знищує анархію за рахунок певного урізання свободи, включає в себе і закріплює відповідні юридичні цінності, завдяки чому воно саме, як ціле, вливається в аксіологічний світ суспільства. Тому, як вірно зазначає Братасюк, «оскільки право є формою буття загальнолюдських цінностей, то будь-який елемент правової реальності, зокрема і правова політика, має розглядатися крізь призму ціннісного наповнення»³. Причому, аксіоматичний зміст права побудований так, що він ніколи не дозволяє індивідууму втратити себе. І лише ці буттєві правила дозволяють зберегти самостійність у виборі людських дій, і тим самим забезпечують відповідальність особи за свій вибір. Звідси і виводиться головна безумовна ідея *jus naturale*, яка полягає у наступному: те, що розумне, – є й правовим. Тож, будучи об'єктивно-достатніми, логічно-вивіреними онтовимогами до повноцінного функціонування конкретного буття, юс побудовано на відповідній об'єднуючій системі цінностей. Її головною серед яких, є саме справедливість. Остання, якраз, – один із основних стовпів, що підтримує нормальний стан існування нашого світу. І в цьому сенсі, як вірно наголошує Ситар І.М., «будь-яке діяння і його розуміння повинно бути справедливим, що лише у своїй сукупності утворює онтологічну структуру сенсу правової ситуації»⁴. Через що, як зазнає дослідник Булгаков В., «категорія принципу справедливості визнається однією з центральних у теорії права»⁵. І навіть більш того, – звертає увагу останній науковець, – «багато дослідників відправним моментом для вивчення проблеми справедливості роблять юридичний світогляд»⁶.

Тож, право – це форма узгодження нерозривних інтересів в середовищі проживання-у-соціумі «особистої свободи» та «загальносуспільного блага» через їх врівноваженість, чим досягається пригнічення та стримування тенденції до їхнього взаємознищення. І лише зазначений засіб дозволяє цим цінностям легітимізуватись та підтримати один іншого в обґрунтуванні. Саме тому, тільки порядок, монополюючи побудований на праві здатний забезпечувати колективну безпеку та захищеність окремо кожного індивідууму. Відтак, юс, як еквівалент стандарту поведінки людини в умовах її знаходження у бутті, – це єдина панацея і для кожного суспільства. Тільки через право останнє може пізніше єднатися до «онто». При цьому, будучи покликаним вирішувати головний конфлікт соціуму, в своєму існуванні *jus naturale* не тільки завжди злагожене, але і самодостатнє. Ніщо не дорівнює праву крім нього самого. Причому, в *jus naturale* світотворець залишив не тільки відлуння своїх кроків. В праві чути його веління, яке містить зобов'язуючий характер. І в цьому відношенні буття вимагає підкорення норм (що санкціоновано походять для нього) усіх, хто в ньому проживає. Комунікативність *jus naturale* якраз і проявляється у тому, що воно постає як врегульована система суспільних відносин, суб'єкти яких, шляхом здійснення наданих ним нормою юс можливостей, реалізують у дії інформацію про право.

Реалізація ж будь-якої норми забезпечується відповідним примусом, що стає ефективним засобом переконання діяти у відповідності до її змісту. Що стосується *jus naturale*, то його дія для кожного суб'єкта немінуча, незалежно від того, пізнане воно чи ні: нехай світ і загине, але суд

¹ Варламова, Н. (2010). Право и справедливость: соотношение в контексте различных типов правопонимания. *Право України*, 4, 74.

² Баймаханов М.Т. (1992). Проблемы воплощения принципов правового государства в конституции Казахстана. *Государство и право*, 8, 9.

³ Братасюк, В. (2013). Людина-особистість як суб'єкт права в контексті сучасної правової політики. *Публічне право*, 4, 230.

⁴ Ситар, І.М. (2014). Ціннісне обґрунтування західної традиції права в контексті динамічного підходу. *Часопис КУП*, 1, 41.

⁵ Булгаков, В.В. (2001). *Концепция справедливости в праве* (Master's thesis). The Tambov state university of G.R. Derzhavin, 3.

⁶ Булгаков, В.В. (2001). *Концепция справедливости в праве* (Master's thesis). The Tambov state university of G.R. Derzhavin, 12.

права завжди здійсниться. Юс – це не просто методичні директиви, але наказ усім нам, існуючим разом у солідарному середовищі. В разі ж його невиконання обов'язково слідує відповідне покарання. І ця відповідальність є не державна, вирок виносить саме буття. А з останнім же, як відомо, вже не можна «домовитися». Разом з тим, право – імперативність лише за своїм внутрішнім змістом «невідворотності». За формою виконання для людини – це, в своїй початковості, диспозитивність (надає вибір суб'єкту щодо його дотримання, тобто не просто показує та вчить), що, однак, в кінцевому рахунку все ж реалізується як обов'язковість (саме буття підправляє у напрямку до повного втілення даних правил).

Інакше кажучи, фізичний закон інваріантно зобов'язує до виконання «без обговорення»: під його впливом об'єкт неодмінно відповідно змінюється. Право ж, на відміну від цього, на початку лише наполегливо рекомендує, сповіщаючи як необхідно зробити у відповідності до влаштованого світоустрою (тобто, що приписано самим Творцем космосу), оскільки в інакшому випадку з'явиться несправедливість, народиться дисгармонія, зло. Останнє ж, все-рівно згодом буде знищено задля стабілізації буття, як самопідтримка його власного існування. Відтак, запуститься захисний механізм компенсаційної, рестиційної відплати з поверненням до початкового «статусу кво». Тож вибір залишається за суб'єктом, – порушивши правило *jus naturale*, він обкравши та ошукавши самого себе, отримає лише тимчасову вигоду, але, при цьому, попавши в немилість до буття, накликає на власну голову значно більше бід. В перспективі він зазнає набагато більше втрат, оскільки дія проти права – це запущений бумеранг, який має здатність повертатися.

Тож, тут можна погодитися із Бутаковою про те, що «норми права існують самостійно, а чи скористаються ними суб'єкти – це їх вибір»¹. І в цьому плані, – продовжує далі дослідниця, – «суб'єкт має право розпорядитися належним йому правом залежно від власної волі, особистого бажання. Він також може відмовитися від використання права, реалізувати його повністю або по частинах, в будь-який час». Однак, позаяк, всякому порушнику уготована одна й та ж печальна участь: по-перше, все рестуційно, як сатисфакція-постфактум, перейде до попереднього стану, і, по-друге, до відновлення статусу кво доплюсовується ще санкційна розплата, дзеркальна до ступеню його вчинку. Уникнути цієї ж кари ніхто не в змозі, відтак винити доведеться тільки себе. Причому, як слушно підмічає Агешин, «будь-яке порушення встановленого порядку не тільки призводить до незворотних матеріальних втрат, спотворення дійсності, але і завдає незабутні душевні травми»². Тому-то свідоме недодержання приписів права, є великою шкідливою самооманою, оскільки в такому разі, ми воюємо та ведемо боротьбу із самим собою, виступаючи проти усього буття. Причому ж, порушення однієї норми *jus naturale*, веде в автоматичному режимі до недотримання його всього в цілому. Тож, тут варто погодитися з наступною думкою, висловленою Агешиним: «І чим далі ми будемо просуватися по шляху ... перебудови суспільства, тим послідовніше й активніше повинні викоринювати і попереджати правопорушення»³.

З іншої сторони, дія права, як і фізичного закону, – постійна. Разом з тим, останній можна штучно заблокувати, але ніколи, – не нівелювати його облігаторність. Так, гравітація присутня усюди, її не можна відмінити. Однак розумна істота здатна послабити цю силу, застосувавши вплив відповідного іншим фізичного закону. Дію ж права жодним чином скасувати не можливо. А так само і впливати на неї, оскільки немає такої проти-сили у бутті, яка б могла виключити чи якоесь змінити *jus naturale*. Право не підлягає і критиці внаслідок його встановлення Вищим розумом. Воно нами лише має виконуватися, а не обговорюватися на предмет правильності. Невірним може бути тільки наше його пізнання.

Як бачимо, право за своєю сутнісною природою є регулятором, призначення якого проявляється в нормуванні життєвих процесів суспільства, через свідому організацію порядку, його підтримці, заради збереження й захисту соціуму та розвитку буття в цілому. В своїй безпосередній реалізації воно проявляється як чітко відлагоджена сукупність міжсуб'єктних відносин, опосередкована ідеальними правилами співіснування. Тож, право призначене керувати соціальними процесами, зумовленими саме спільним проживанням людей. Очевидно, що воно у своєму безпосередньому реальному функціонуванні нерозривно пов'язане з суспільством (де і має діяти), визначається-у-пізнанні, насамперед, під впливом соціальної детермінації. Тому, на сьогодні, не

¹ Бутакова, Н.А. (2006). *Правоотношения в структуре правовой действительности* (Master's thesis). Northwest academy of public service, 19.

² Агешин, Ю. (1976). Социалистическая законность и права человека. *Советская юстиция*, 11, 6.

³ Агешин, Ю. (1976). Социалистическая законность и права человека. *Советская юстиция*, 11, 6.

може бути мови про остаточне виведення людством *jus naturale*. Але той факт, що немає «чистого» права в його прояві-для-нас, зовсім не означає, що ми повинні відмежуватися від такої його ідеальної основи. Навпаки, ми повинні зберегти поле діяльності для її серйозного тривалого пізнання, адже *jus naturale* – це ескіз та єдине мірило для закону.

Вся справа в тому, що службова роль закону реалізується аж ніяк не настільки однозначно, щоб мати підставу «звалити» на соціум всю повноту відповідальності за характер правотворчості. Уявлення про те, що з законофондом людини майже все благополучно і він достатньо добре «працює» в якості основи для «соціальної програми», вступає в протиріччя з визнанням діалектичних явищ у динаміці життя. У першу чергу мова йде про так зване «запізнення» позитивної норми при регулюванні суспільних відносин за перебігом суспільних змін. Не бачити ж цього протиріччя можна лише в тому випадку, якщо, наприклад, вважати, що законодавець кристально-бездоганний творець норм, однак така позиція, як відомо, характерна тільки в тоталітарних державах.

Попри це, межі пізнання *jus naturale* в своєму безпосередньому практичному втіленні у часі визначаються рівнем загальної культури, досягнутої конкретною цивілізацією. В своєму конкретному втіленні у суцюзому вони динамічно обумовлені історичною кореляцією метаюрідичних факторів, детермінованих наявною суспільною обстановкою, виходячи, насамперед, з самих інтересів суб'єктів. Саме від виду існуючих у конкретному соціумі відносин, що складають загальний предмет дії *jus naturale*, має залежати ступінь інтенсивності впровадження останнього, тобто широта охоплення впливу нормативних вимог, їх деталізованість в законі, характер форм та методів примусу.

За великим же рахунком, НПА, як правило, – це упереджена довільність. Натомість *jus naturale*, постаючи у вигляді безпристрасного арбітру для суспільства, вказівками якого нам усім необхідно слідувати, – стійка Стабільність істини нашого світу. Воно розумне, раціонально-системне, в ньому закладена мудрість Створювача. Тому *jus naturale* базується на любові до екзистенції та на її волі до безумовного блага: добра та правди. При цьому, норми права записані на скрижальях самого буття, вигравірувані з відтиском та вирізьблені із позначкою «зроблено з метою застосування для будь-якого суб'єкта, в тому числі і людини».

В результаті, справедливим є лише те, що зроблене по нормам, прописаним в *jus naturale*. Тому гармонію зі світом можна знайти тільки у *jus naturale*, як довершеному визначенні, та найбільш продуманому встановленні у суспільстві запобіжників в ракурсі Моє-Твоє, шляхом зняття напруги та взаємополегшення таких стосунків. І саме через безумовне впровадження права встановлюється справедливий порядок у вигляді найкраще можливого механізму врегулювання взаємодії екзистенцій між собою. Тож, можна сказати, що, по своїй суті, право – природна модальність людського життя, необхідна форма для нашого існування в суцюзому. І нічого кращого за нього, в сенсі інструменту для врегулювання відносин суб'єктів, об'єднаних спільним проживанням, в нашому світі не існує. Причому, як і будь-який об'єкт належного, право постійно зберігає самототожність самому собі, діючи в кожному куточку космосу однаково, тобто воно не видозмінюється, на відміну від законодавства.

Таким чином, Право – це не позитивні норми (як проголошує юрпозитивізм), а, насамперед, існує для людини в своїй чистій інтенційності (на чому наполягає юснатуралізм). В гносеонтичному плані воно постає в якості трансцендентальної реальності. Його буття – це не хаотичне блукання, що уникає від визначеності, а навпаки, – воно здатне до реалізованості в людському мисленні, ставши змістом для закону, тим самим надавши правильної форми позитивній нормі. В результаті цього, «*jus naturale*» є трансгресивним режимом людської самості в соціокультурному вимірі правової реальності. Тому шлях до нього, є, перш за все, проекцією в позазовнішню матрицю нашого універсуму, до трансцендентальних властивостей, не сумісних з вимогою розриву між людиною і природою. Його ж пошуками має займатися своєрідний «золотошукач» – законодавець на загальному рівні та правозастосувач – у конкретиці юридичного випадку, кожна людина для себе, прислуховуючись до всепроникаючого голосу належного, де справжнє «*jus*» й існує в чистому вигляді з пробою в «1000».

Отже, «не більше, не менше, не багато, не мало», право, буття, людина – це все форми втілення думок деміурга, вкладені ним в існування цих явищ. Основне ж наше завдання у цій системі, пізнати перше, аби мати можливість існувати у другому. По-суті, *jus naturale* – це є шанс буття для нас: ось, візьміть і скористайтеся, якщо і далі хочете перебувати у моєму тлі. І саме у

встановленні рівносили в суспільстві, тобто евфонії у міжособистісних стосунках, та утворення завдяки цьому загального щастя для кожного із суб'єктів, і полягає особлива специфічна місія права. Тож, поза *jus naturale* життя не має. Суб'єкт без нього перебувати в світі самостійно не в змозі. Й іншої альтернативи для нас не може бути, оскільки існуючи без права, людина втрачає свій зв'язок із «онто». Відтак, як ти пізнаєш *jus naturale*, так і будеш жити. Цю думку ми повинні пам'ятати кожного дня.

Але вже і зараз кожен може почати з себе. Так, узгодження природної особистої вседозволеності та суспільної потреби взаємообмеження, що зіштовхнулися в соціумі, можливе лише через попереднє примирення цих позицій в індивідуальній самосвідомості добровільним визнанням інтересів Іншого. Й це є необхідна умова в ім'я досягнення загального миру в суспільстві. Усі ми маємо в рівній мірі відрізати відповідний кусень від своєї свободи та сформувавши із неї загальну. І тут кожен має поступитися заради соціального благополуччя: так не повинно бути, щоб одному усе, а іншому нічого. Рівні можливості для самореалізації власної екзистенції мають існувати для кожного, що і ознаменує собою прихід в наше суспільство права.

References

1. Volkova, O. M. (2009). Spivvidnoshennya kategoriy prurudnogo ta pozutuvnogo prava: suchasni poglyadu ta koncepsiy. *Chasopus Kyuvsykogo universitetu prava*, 4.
2. Andriyiv, V. M. (2009). Teoretuko-pravovi pidhodu shodo rozumynnya sutnosti prava. *Forum prava*, 1.
3. Bayldinov, E. T. (2013). Koncepcia vseobshogo (universalnogo) prava i mezhdunarodnogo gosudarstva i koncepciya otnositelnosti prav cheloveka kak videnie osnov bole ustoychivogo globalnogo pravoporyadka. *Sovremennoe pravo*, 10.
4. Bahin, S. V. (1991). O klassifikacii prav cheloveka, provozglashennuh v mezhdunarodnuyh soglasheniyah. *Pravovedenie*, 2.
5. Ageshin, Y. (1976). Socialisticheskaya zakonnosty i prava cheloveka. *Sovetskay yusticiya*, 11.
6. Varlamova, N. (2010). Pravo i spravedlivosty: sootnoshenie v kontekste razlichnyh tipov ponimaniya. *Pravo Ukrayinu*, 4.
7. Baymahanov, M. T. (1992). Problemyu voplosheniya principov pravovogo gosudarstva v konstitucii Kazahstana. *Gosudarstvo i pravo*, 8.
8. Bratasyuk, B. (2013). Lyuduna-osobustisty yak subekt prava v konteksti suchasnoyu pravovouy polituku. *Publichne pravo*, 4.
9. Sytar, I. M. (2014). Cinnisne obgruntuvannya zahidnoy tradyucii prava v konteksti dunamichnogo pidhodu. *Chasopys KYP*, 1.
10. Bulgakov, V. V. (2001). *Koncepciya spravedlivosti v prave* (Master's thesis). The Tambov state university of G.R. Derzhavin.
11. Butakova, N. A. (2006). *Pravootnosheniya v structure pravovoy deystvitelnosti* (Master's thesis). Northwest academy of public service.